

PROGRAMUL OPERATIONAL SECTORIAL MEDIU

București, 9 octombrie 2007

***Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile
Autoritatea de Management
pentru Programul Operațional Sectorial Mediu
2007-2013***

Programe de finantare UE

PRE-ADERARE

Trei instrumente financiare în România:

→ PHARE

→ ISPA

→ SAPARD

POST ADERARE

→ FONDUL DE COEZIUNE – CONTINUATOR ISPA

→ FONDURI STRUCTURALE (FSE- Fondul Social European, FEDR - Fondul European pentru Dezvoltare Regionala)

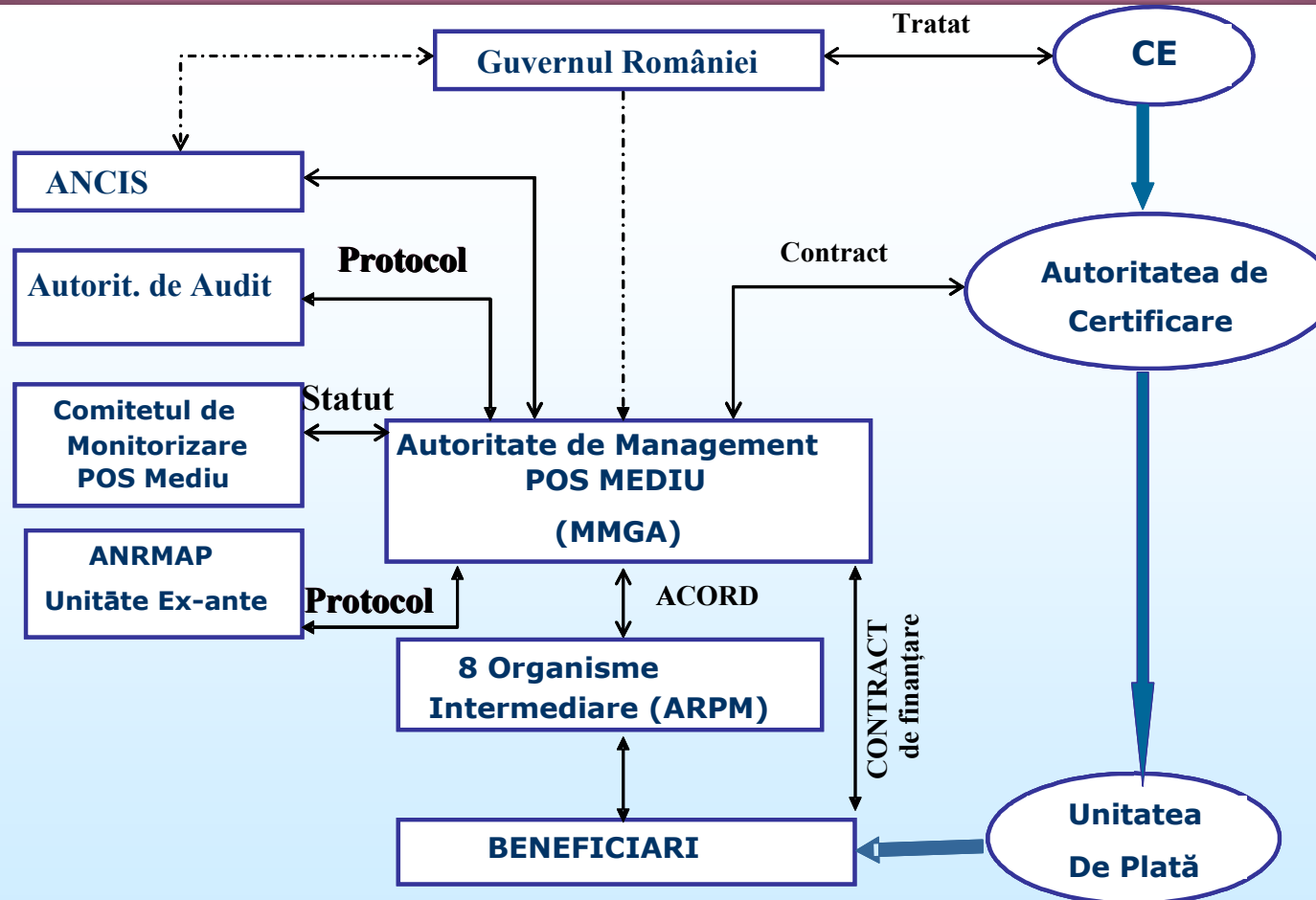

Cadrul Strategic Național de Referință

- **POS Cresterea Competitivitatii Economice**
AM – Ministerul Economiei si Comertului;
- **POS Transport**
AM- Ministerul Transporturilor, Constructiilor si Turismului;
- ***POS Mediu***
AM – Ministerul Mediului si Dezvoltării Durabile;
- **POS Dezvoltare Resurse Umane**
AM – Ministerul Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei;
- **POS Dezvoltare Regionala**
AM – Ministerul Integrarii Europene;
- **POS Dezvoltarea Capacitatii Administrative**
AM – Ministerul Administratiei si Internelor
- **POS Asistenta Tehnica**
AM – Ministerul Finantelor Publice

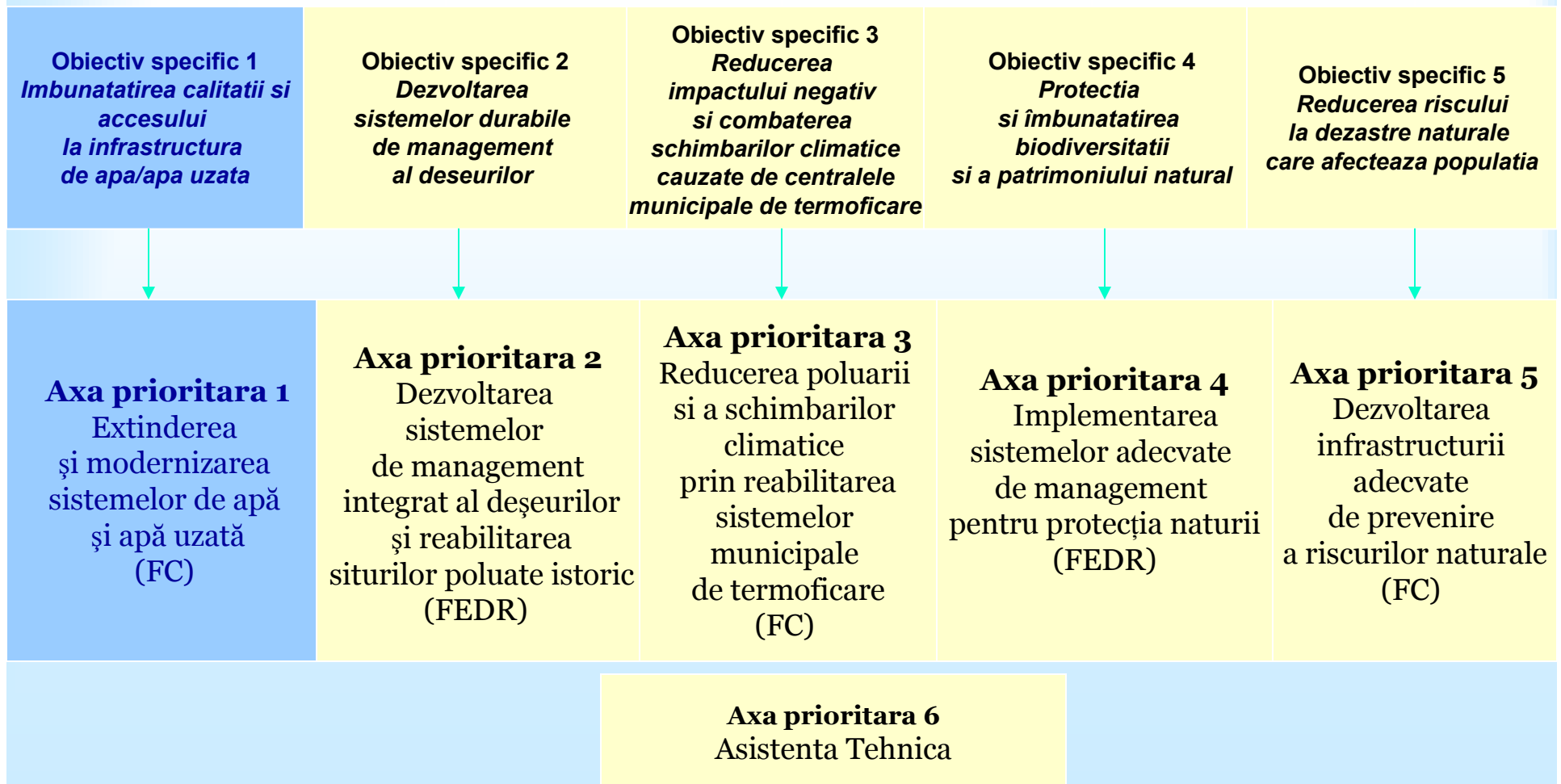

Schema de Implementare POS Mediu

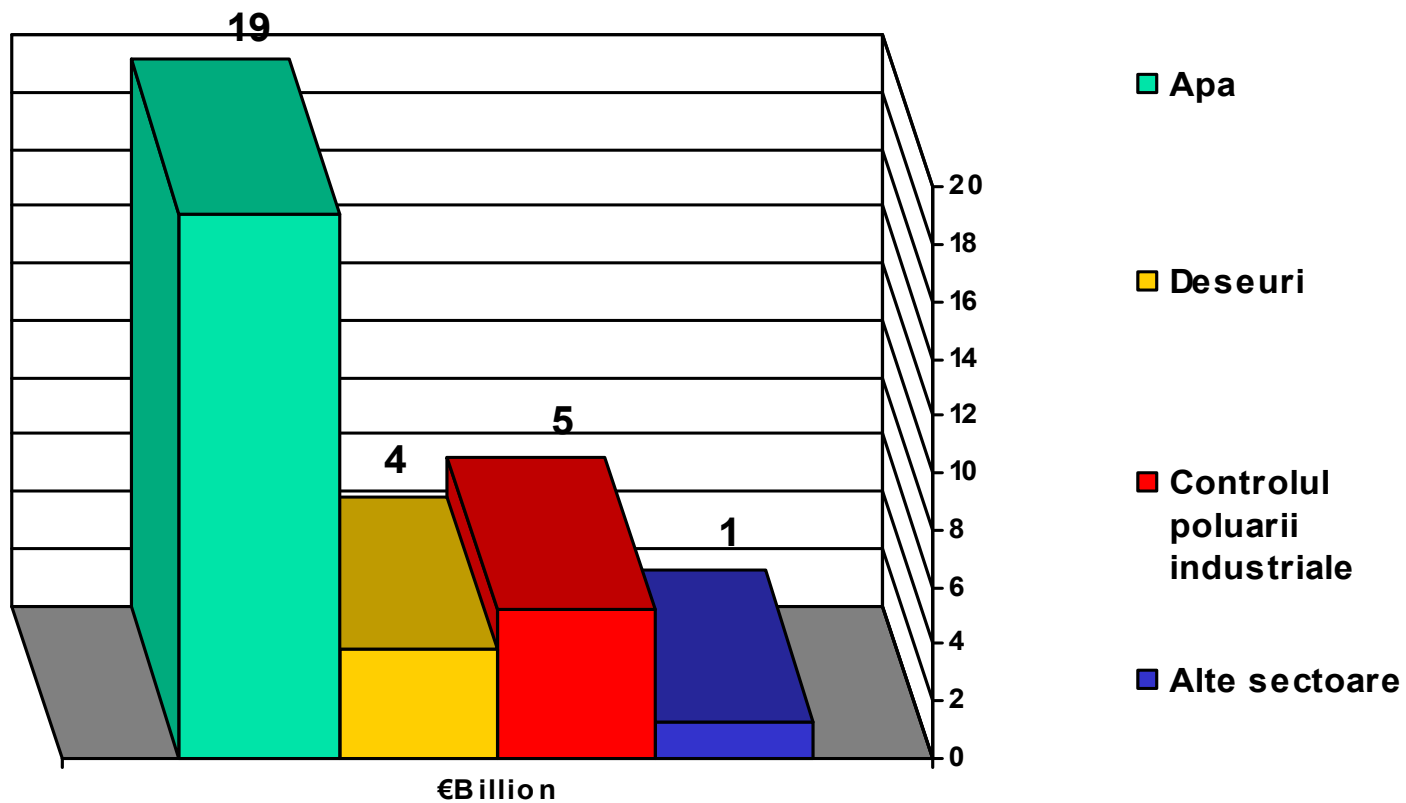
POS Mediu - Axe prioritare

Obiectiv global POS Mediu– îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, vizând, în principal, respectarea acquis-ului comunitar de mediu.

Evaluare de costuri pentru sectorul de mediu

Probleme în sectorul de apă

Infrastructura

- Numai 52% din populație are access la sisteme centralizate de apă și canalizare
- Aproape 80% din apa uzată deversată în receptoarele naturale fără epurare sau cu epurare insuficientă
- Infrastructura de apă în stare precară în majoritatea localităților mici și mijlocii

Aspecte operationale

- Fragmentare excesivă a sistemelor de apă și apă uzată
- Servicii ineficiente de operare și întreținere a infrastructurii

Finanțare

- Capacitate foarte redusă de a atrage finanțare substanțială pentru programe majore de reabilitare și extindere a infrastructurii
- Sectorul privat – foarte limitat
- Capacitate redusă de implementare a proiectelor cu finanțare externă (numai 35 orașe mari)

Perioade de tranziție

- *Directiva 91/271/EEC – colectarea și epurarea apelor uzate*
  - *2015 – 263 aglomerări mai mari de 10,000 p.e.*
  - *2018 – 2346 agglomerations între 2,000 and 10,000 p.e.*
  - *Zonă sensibilă – tratarea avansată a apelor uzate*
- *Directiva 98/83/EC – calitatea apei potabile*
  - *2015 – conformare totală*

Prioritatea 1 POS Mediu

Obiectiv global

- **Acces la servicii de apă, la tarife accesibile, în toate aglomerările urbane până în 2015**

Context

- **Obligația de conformare cu angajamentele asumate în Tratatul de aderare**
- **Necesar de investiții foarte ridicat (19 mld. până în 2018, din care aprox. 10 mld. până în 2013), fondurile europene limitate (apr. 4 mld. până în 2013)**
- **Companii viabile în sectorul de apă numai câteva orașe mai mari; nu este cazul în majoritatea orașelor mici și mijlocii**
- **Sectorul de apă – neatractiv pentru sectorul privat încă (fragmentare excesivă, ineficiență)**

Activități eligibile

- **Construcția/modernizarea surselor de apă destinate potabilizării**
- **Construcția/reabilitarea stațiilor de tratare a apei potabile;**
- **Extinderea/reabilitarea rețelelor de canalizare;**
- **Construcția/modernizarea stațiilor de epurare a apelor uzate;**
- **Construcția/reabilitarea facilităților de epurare a namolurilor;**
- **Contorizare, echipamente de laborator, echipamente de detectare a scurgerilor, etc.;**
- **Asistența tehnică pentru pregătirea proiectelor,**
- **Asistență tehnică pentru management și publicitate**
- **Asistență tehnică pentru supervizarea lucrărilor**

Beneficiari - operatorii serviciilor de apă și canalizare - Operatori regionali

Prioritatea 1 POS Mediu - Strategia

- **Abordarea strategică** a investițiilor din sectorul de apă în context regional, utilizarea eficientă a fondurilor comunitare – esențiale pentru conformarea cu standardele europene în perioadele de tranziție negociate
- **Proiectele regionale:**
  - ➔ Populație beneficiară (mai mult de jumătate din populația României)
  - ➔ Optimizarea costurilor de investiții, de operare
  - ➔ Optimizarea procesului de selecție a proiectelor prin reducerea costului aplicanților și reducerea costului de evaluare;
  - ➔ Minimizarea costului tranzacțiilor, reducerea cheltuielilor administrative pentru activitățile de licitare-contractare, monitorizare
  - ➔ Contribuție esențială la îndeplinirea angajamentelor din Tratatul de aderare
- ➔ **Principale elemente ale strategiei SOP:**
  - *Gruparea comunităților pe zone geografice (județ, bazine hidrografice) și elaborarea în comun a unui plan de investiții pe termen lung, cu scopul de modernizare și extindere a infrastructurii de apă, de creștere a calității serviciilor la tarife accesibile pentru populație*
  - *Îmbunătățirea sistemului de management – definirea clară a rolului și responsabilităților, crearea expertizei la fiecare nivel de competență (AC, AL, operatori, etc.)*
  - *Coordonarea programelor de investiții finanțate din diferite surse (POS, PNDR, programe guvernamentale)*

Necesitatea regionalizării în sectorul de apă

- Rațiuni de integrare europeană - **Conformarea cu standardele de mediu în termenele stabilite;**
- Rațiuni economice - **folosirea economiilor la scară pentru reducerea costurilor de investiții și de operare**
- Rațiuni de solidaritate:
  - ➔ **Comunitățile mici și mijlocii nu au capacitatea de pregătire și implementare a proiectelor, și de operare a investițiilor.**
  - ➔ **Orașele mari au capacitatea de a-și susține din surse proprii investițiile necesare (fără asocierea cu localitățile mai mici, nu vor beneficia de fonduri nerambursabile).**
- Rațiuni de viabilitate - **viabilitatea investiției (rezultatul Analizei Economico-Financiare) - nu poate fi demonstrată în majoritatea localităților mici (cu datorii istorice și fără experiența necesară).**
- Condiția finanțării - **crearea operatorului regional unic (ROC)**

Regionalizarea in sectorul de apa - elemente

- ❑ *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) / Asociația de Municipality (AoM) - structură bazată pe colaborare, care va permite autorităților locale beneficiare să controleze operatorul de apa și să monitorizeze și să supervizeze mai bine implementarea lucrărilor de reabilitare și modernizare;*
- ❑ *Operatorul Regional - trebuie să fie licențiat și capabil să demonstreze capacitatea de a funcționa într-o manieră durabilă .*
- ❑ *Contractul de Delegare de Servicii – se va semna între ADI și operatori de utilități experimentați care au dovedit capacitatea de pregătire și implementare a investițiilor de mărimea propusă în program sau cu noi operatori regionali formați prin gruparea operatorilor existenți.*

Aspecte de negociere POS

1. Ajustarea legislației – delegarea directă a serviciilor de apă (fără licitație) se va face cu respectarea “condițiilor in-house” (singura excepție de la legea achizițiilor publice acceptată de practica europeană)

- *Controlul exercitat de autoritatea publică (prin ADI) asupra operatorului regional trebuie să fie similar celui pe care îl exercită asupra propriilor servicii.*
- *Operatorul regional își desfășoară activitatea exclusiv pentru autoritățile publice membre ale ADI. Contractul de delegare se va semna între ADI și ROC*
- *Autoritățile publice asociate trebuie să exercite o influență decisivă asupra tuturor deciziilor strategice și semnificative ale operatorului.*
- *Operatorul regional trebuie să fie deținut în totalitate de către Autoritățile Publice Locale implicate, iar participarea privată la capitalul social al operatorului este exclusă.*

Aspecte de negociere POS

2. **Ajustarea legislației – posibilitatea sub-concesionării de către operatorul regional a unor părți din serviciul prestat, dacă rațiuni de eficiență economică impun acest lucru.**

3. **ADI să prezinte o politică de tarife care vizează un tarif unic pe termen mediu.**

Criteria de selecție proiecte

- **Criteria de eligibilitate**

- **Instituțional**

- **ADI** – documente de asociere
- **ROC** – documente de înregistrare, evaluarea capitalului social, plan de acțiune pentru preluarea serviciilor)
- **Contractul de delegare servicii semnat**
- **PIU** – organigrama, CV-uri, informații – nr, calificare, logistică

- **Proiect**

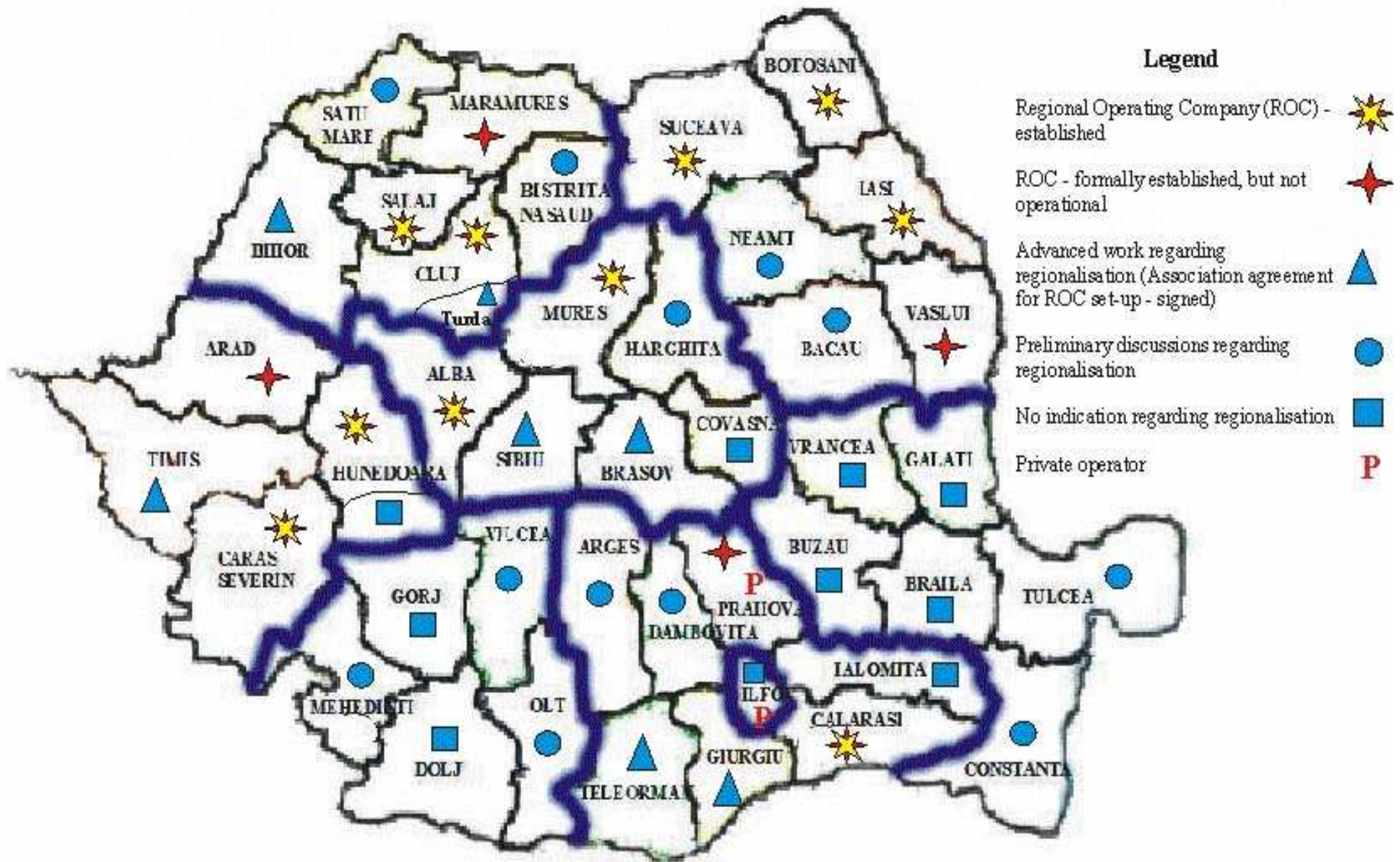
- **Aplicație completă** (toate anexele completate, EIA, co-finanțare etc.)
- **Evitarea dublei finanțări**
- **Respectarea regulilor** – cheltuielile de eligibilitate
- **Terenuri** – documente

- **Criteria de evaluare**

- **Relevanța proiectului**
- **Calitatea proiectului**
- **Capacitatea beneficiarului**

Procesul de regionalizare in Romania

Managementul deșeurilor (axa prioritară II)

Activități indicative

- **Achiziționarea/instalarea sistemelor de colectare selectivă;**
- **Construcția facilităților de sortare, reciclare, compostare;**
- **Achiziționarea vehiculelor de transport al deșeurilor;**
- **Construcția facilităților de eliminare a deșeurilor municipale;**
- **Recuperarea gazului provenit din depozite;**
- **Construcția facilităților adecvate pentru deșeurile municipale periculoase;**
- **Închiderea depozitelor de deșeuri neconforme;**
- **Reabilitarea și ecologizarea terenurilor;**
- **Asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor, management și publicitate, etc.**

Beneficiari - **municipalitățile, Consiliile Județene și asociațiile de municipalități**

Probleme majore în sectorul de deșeuri

- **Tendința de creștere a deșeurilor municipale generate;**
- **Cantitatea de deșeuri generată în România este în general depozitată, numai un procent de 2% reprezentând deșeurile reciclate, spre deosebire de practica din UE;**
- **În mediul rural, serviciile organizate de salubritate sunt aproape inexistente, transportul la locurile de depozitare fiind făcut în mod individual de către generatori;**
- **Existența unui număr mare de depozite de deșeuri neconfome;**
- **Costurile de investiții necesare pentru asigurarea conformării depozitelor municipale existente au fost estimate la 1.775 milioane Euro;**
- **Lipsa unui personal potrivit pentru promovarea, managementul și implementarea investițiilor majore;**
- **Management neadecvat al costurilor de operare, întreținere și a celor legate de personal;**
- **Roluri și responsabilități neclare ale instituțiilor/autorităților implicate în managementul utilităților publice;**
- **Cadru instituțional neadecvat.**

Măsuri urgente pentru absorbția fondurilor UE

- Urgentarea măsurilor pregătitoare – terenuri, avize, **informare** etc.
- **PIU funcțional (atragera și motivarea experților)**
- **Pregătire proceduri**
- Urgentarea pregătirii documentelor de licitație, lansarea primelor licitații (AT + 1-2 contracte de lucrări)

- **Consecințe previzibile în lipsa măsurilor menționate:**
  - imposibilitatea cheltuirii fondurilor comunitare în 2007 și absorbția foarte limitată în perioada 2007-2013
  - Nerealizarea/nefinalizarea investițiilor necesare
  - Penalizarea pentru nerespectarea termenelor asumate prin tratatul de aderare
- **Cifre relevante:**
  - În perioada 2000-2006 România a angajat 1,4 mld. Euro, din care a contractat 850 mil. Euro și a plătit numai 250 mil. Euro
  - În perioada de pre-aderare, România a angajat în medie max. 150 mil. Euro anual
  - În perioada post-aderare, România trebuie să cheltuiască aprox. 600 mil. Euro anual

Absorbția fondurilor comunitare

Posibil?

- **Elemente favorabile**
  - **Descentralizare**
  - **Ghiduri pregătire proiecte**
  - **Pregătire portofoliu de proiecte**
  - **Parte din co-finanțare de la bugetul de stat**
- **Aspecte defavorabile**
  - **Expertiză limitată**
  - **Întârzieri în luarea deciziilor aferente proiectelor regionale**
  - **Legislație de achiziții nouă, proceduri încă neclare**

Portofoliul de proiecte

- *Asistență Tehnică pentru pregătirea a cca 60 proiecte majore în sectoarele de apă/apă uzată și management al deșeurilor, a căror valoare de investiții se ridică la aprox. 3,5 miliarde euro:*
  - 15 proiecte majore - **10 în sectorul de apă**
    - 5 în sectorul de deșeuri 2007
  - 40 proiecte majore - 30 în sectorul de apă
    - 10 în sectorul de deșeuri 2008-2009
  - Alte proiecte – biodiversitate, încălzire urbană, deșeuri.

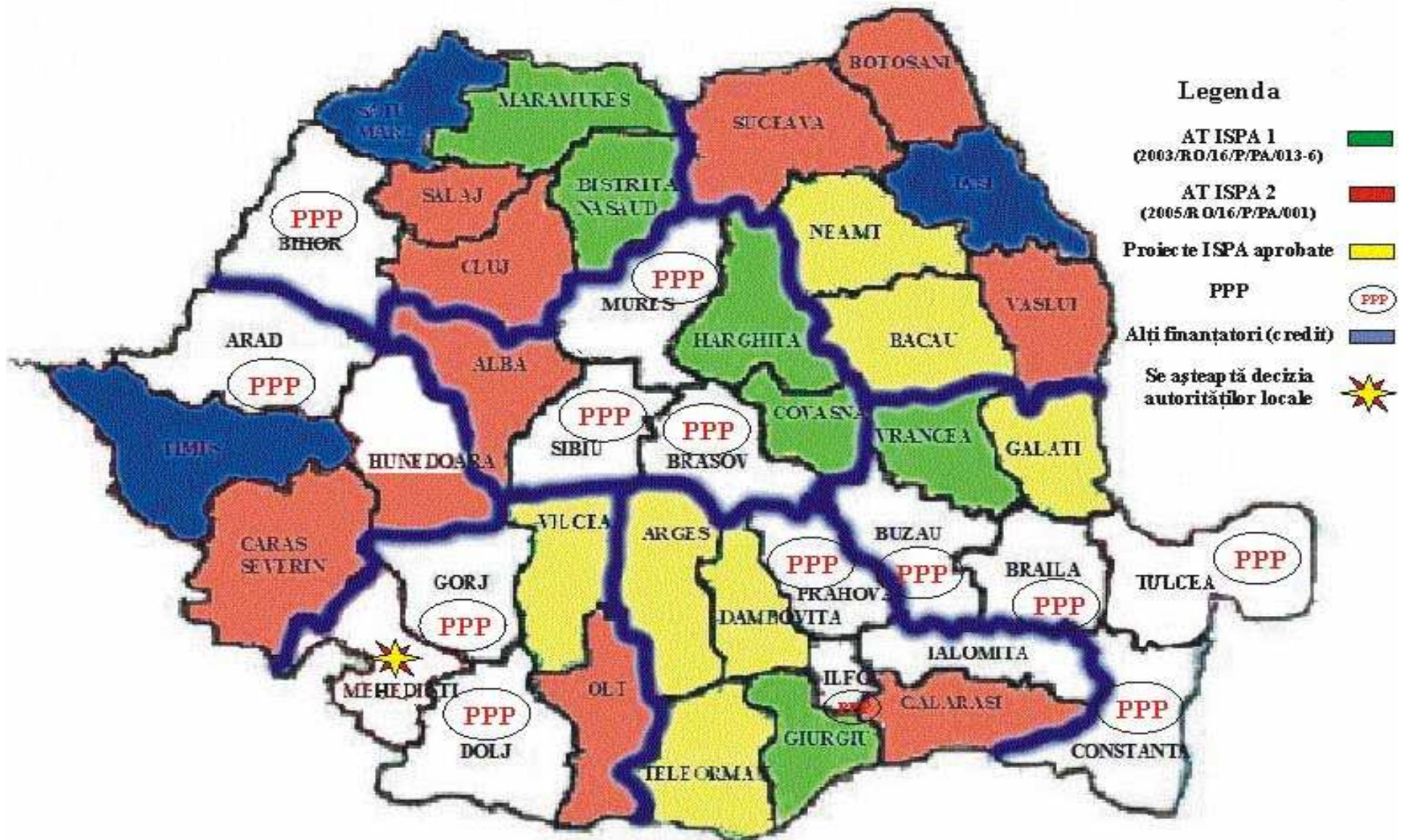
Portofoliul de proiecte – sectorul de apa/apa uzata

Legendă

- AT ISPA 1 (2002/RO/P/PA/013)
- AT ISPA 2 (2005/RO/P/PA/001)
- BERD
- Alți finanțatori internaționali (în coordonarea MFP)
- Program bilateral
- Proiecte investiții aprobate apă/apă uzată

Portofoliul de proiecte în sectorul deșeuri

Etape intermediare între aprobarea POS Mediu și implementarea propriu-zisă a proiectelor

Aprobarea POS Mediu – 11 iulie 2007

- **Aprobarea criteriilor de selecție a proiectelor de către CM - septembrie**
- **Lansare solicitare de proiecte - septembrie**
- **Primire, evaluare proiect de către AM/OI, transmitere la CE – din august**
- **Aprobare proiecte – septembrie – noiembrie**
- **Lansare licitații – începând cu luna octombrie**

Co-finantarea

- **CE finanțează până la 85% din costurile eligibile ale proiectului, restul co-finanțare**
- **Finanțarea nerambursabilă se determină pe baza analizei financiare**
- **Calcularea realistă a veniturilor viitoare generate**
- **Co-finanțarea: împrumuturi IFI (BEI, BERD, etc), buget local/national, donori, alte surse**
- **Alegerea IFI - la latitudinea beneficiarului, dar se încurajează exploatarea avantajelor comparative**
- **Co-finanțarea se solicită (cum și cine) înainte de transmiterea Aplicației**
- **Co-finanțarea locală - se solicită anumite garanții.**

Co-finanțare comună UE-SM

Deficit de finanțare

Venituri nete

A) Perioada 2000 – 2006 (ISPA): deficit finanțare 100% UE

B) Perioada 2007 – 2013: deficit finanțare co-finanțat până la 85% UE

Tarifele

- **Tariful calculat ține seama de suportabilitate**
- **Tariful să reflecte:**
  - **principiul “poluatorul plătește”**
  - **recuperarea costurilor de operare**
- **Tarif unic pe termen mediu**

Lectii învățate

- *Municipalitățile mici, fără experiență în managementul proiectelor de mare anvergură, cu resurse financiare și instituționale limitate - pregătire în avans*
- *Identificarea terenurilor pentru investiții*
- *Identificarea, cât mai devreme, a surselor de co-finanțare*
- *Alegerea soluțiilor tehnico-economice optime;*
- *Pregătirea din timp a dosarelor de licitație;*
- *Asigurarea unui cadru instituțional adecvat;*
- *Organizarea UIP - din stadii incipiente ale proiectului;*
- *Discuții cu alți beneficiari, apelarea la modele, schimburi de experiență;*
- *Tratarea problemelor de mediu în mod integrat - nu transferarea lor;*
- *Conștientizarea publicului, informarea adecvată a populației despre proiectele finanțate de UE.*
- *Asumarea responsabilității proiectului de către beneficiari;*

MULTUMESC PENTRU ATENȚIE!